

L'ESCUT DELS DUCS DE SESSA DEL CASTELL DE CALONGE

MARIA VILAR i BONET

1. LA FAÇANA RENAIXENTISTA DE LA PLAÇA MAJOR

Aquesta façana del castell correspon a l'ala bastida pels ducs de Sessa a la segona meitat del segle XVI. Un gran portal dovellat comunica a un passadís que dona accés a la plaça del castell. Al cim del portal dues finestres enquadrades en alfiç i entre elles un gran escut dels ducs de Sessa; al pis superior hi ha dues finestres senzilles i una cornisa motllurada amb boles (fig.1).

Fig. 1. Façana renaixentista del castell (Plaça Major).

A la banda est d'aquesta façana, un fortíssim portal abotzinat, d'un gran gruix, comunica per un passadís amb un altre portal. Els dos donen pas, des de la plaça major, a un carreró paral·lel a la muralla de llevant del castell (fig.2).

Tota la construcció és de carreus molt ben escairats.

A la planta noble i a l'interior d'aquesta façana, hi ha la sala

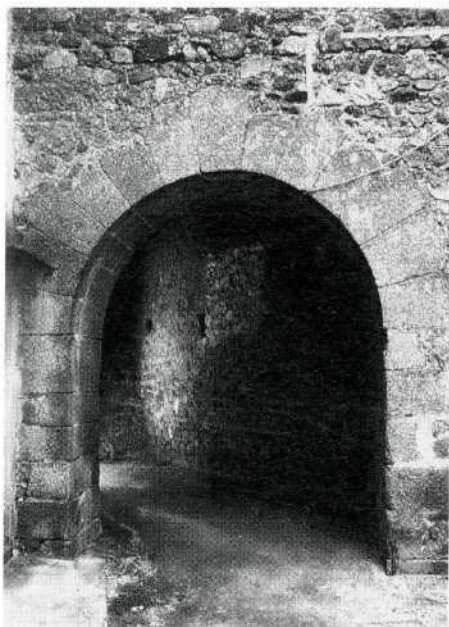

Fig. 2. Portal abotzinat que dona pas, des de la plaça Major, al carreró paral·lel a la muralla de llevant del castell.

renaixentista, de planta rectangular.

2. ELS LLINATGES DELS DUCS DE SESSA

2.1 ELS REQUESENS, COMTES DE PALAMÓS I BARONS DE CALONGE

El rei Ferran II creà el comtat de Palamós i el donà a Galceran de Requesens, fill del famós governador de Catalunya. L'any 1488 venqué la jurisdicció del castell de Calonge al primer comte de Palamós, que ostentà els títols de comte de Palamós, Trivento i Avellino, i baró de Calonge. Morí l'any 1505 i el succeí en el comtat de Palamós el seu germà Lluís, que morí el 1509.

L'hereva de l'esmentat Galceran fou la seva filla

Elisabet de Requesens i Enríquez, dita també Elisabet Enríquez de Requesens, nascuda del seu segon matrimoni amb Beatriu Enríquez de Velasco, filla de l'almirall de Castella, la qual heretà els comtats de Trivento i Avellino i la baronia de Calonge, i del seu oncle Lluís heretà el comtat de Palamós.

Elisabet es casà amb el seu cosí germà, Ramon Folch de Cardona-Anglesola, comte d'Oliveto i baró de Bellpuig i aportà al seu marit en matrimoni tots els seus dominis. Per això els seus successors portaren els cognoms de Cardona-Anglesola-Requesens ⁽¹⁾.

2.2 ELS CARDONA-ANGLESOLA-REQUESENS

La Baronia de Bellpuig, vell patrimoni dels Anglesola, és situada al mig de la plana d'Urgell.

El comte de Cardona, Hug Folch II, l'any 1386, l'heretà del seu oncle, Ramon d'Anglesola. A la seva mort, el 1400, va passar al seu segon fill,

(1) NEGRE, P. (1955): "El linaje de Requesens". *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, X, p.114-120.

Hug. Així va néixer una segona branca Cardona, la dels Cardona-Anglesola, barons de Bellpuig, que comptarà amb destacades figures.

Hug I de Bellpuig, anomenat, també, Hug d'Anglesola, va néixer vers 1378. Es casà amb Francesca de Pinós. Fou conseller i camarlenc del rei Martí.

El seu fill, Ramon I, que va néixer vers 1410 i morí vers 1460, es casà amb Caterina de Centelles. Fou un polític que participà en la vida parlamentària, sempre en les files dels seus parents de la branca comtal.

Va deixar tres fills; Hug, Guillem i Antoni.

Hug II i Guillem militaven en el bàndol dels enemics del rei Joan II. Durant la guerra civil, els dos germans foren fets presoners en la batalla de Rubinat. Els dos lluitaven en el camp contrari del seu cosí, el comte de Prades (1462). Joan II rebutjà totes les ofertes de rescat i foren vilment escanyats, sense procès.

La vídua d'Hug, Elfa de Perellós, amb els seus dos fills, Hug i Acart, fugiren a terra adicta al Principat.

Joan II confiscà la baronia de Bellpuig, però els Cardona, que no havien pogut salvar la vida dels seus parents, varen aconseguir que la Baronia de Bellpuig no sortís de la família i que Joan II en fes donació a Antoni de Cardona, germà d'Hug i de Guillem, que per raons d'edat o de situació geogràfica, no havia pres part en la guerra civil i, per tant, no havia lluitat contra el rei Joan.

Protegit pels Cardona comtals, el més jove dels Cardona de Bellpuig, Antoni, aconseguia la baronia.

El 1466, Antoni es casà amb Castellana de Requesens, membre d'una família reialista, que va lluitar en les files joanistes.

Mentrestant, els joves Hug i Acart, en el camp advers, foren protegits per Pere de Portugal, que els va fer els seus patges. Hug es va casar amb una filla del comte de Pallars.

Antoni de Cardona, és a dir, Antoni de Bellpuig, va morir el 1473, deixant fills molt joves, als quals esperava un brillant futur.

Les reclamacions d'Elfa i del seu fill Hug, el desposseït, contra Na Castellana i els seus fills petits, posseïdors de la Baronia, no aconseguiren recuperar-la. Per altra banda, aquesta línia desposseïda s'extingí, ja que Hug no tingué més que una filla, que es casà amb Joan d'Erill.

Hem de suposar que darrera Na Castellana i els seus fills hi havia el poderós clan Requesens-Cardona.

La branca menor dels Cardona de Bellpuig, ara convertida en la principal, féu una fortuna extraordinària.

Ramon Folch de Cardona, III d'Anglesola i XVI baró de Bellpuig, el més gran dels fills d'Antoni i Na Castellana, és un dels més rellevants

personatges d'aquest llinatge. Va néixer l'any 1467. Ostentà els títols de duc de Somma i comte d'Oliveto, baró de Bellpuig, de Linyola i Utxafava, i pel seu matrimoni, el 1506, amb Elisabet de Requesens, els de comte consort de Palamós, Trivento i Avellino i baró de Calonge. Així, els membres de la casa de Cardona de Bellpuig, passaven a tenir el cognons de Cardona-Anglesona i de Requesens.

S'havia conformat la poderosa trilogia Cardona-Enriquez-Requesens, que dominà els afers de Catalunya durant el regnat de Ferran II i especialment els d'Itàlia⁽²⁾.

Ramon Folch de Cardona, anomenat "el Gran Capità dels catalans", lluità a les ordres del Gran Capità Gonzalo Fernández de Córdoba, a la segona campanya per la conquesta de Nàpols i a la presa de Mazalquivir. Fou Virrei de Nàpols i Sicília i almirall de Ferran II.

Morí l'any 1522 a Nàpols.⁽³⁾

Per encàrrec de la seva vídua, l'escultor italià Giovanni Merliano da Nola, va esculpir a Nàpols el seu sepulcre de marbre, obra renaixentista d'una gran sumptuositat, que fou traslladat al convent de Franciscans de Bellpuig, que el mateix Cardona havia manat construir, quan era virrei de Sicília.

Posteriorment, el sepulcre fou traslladat a l'Església Parroquial de Bellpuig, a on es troba actualment⁽⁴⁾.

2.3 ELS CARDONA-ANGLESOLA-REQUESENS-FERNANDEZ DE CÓRDOBA

El fill de Ramon Folch de Cardona i Elisabet de Requesens, Ferran I, l'any 1539 es casà amb Beatriu Fernández de Córdoba, coneguda per Beatriu Figueroa, neta i hereva del Gran Capità, Gonzalo Fernández de Córdoba i recaigueren en aquesta línia els ducats de Sessa i Baena, el comtat de Cabra i el vescomtat d'Iznájar, que convertiren els Cardona-Anglesola en grans terratinents d'Andalusia, adquirint així l'obligació d'usar el cognom Fernández de Córdoba, cosa que feien algunes vegades col·locant-lo davant i d'altres darrera de Cardona, segons les circumstàncies de lloc, sense oblidar els cognoms d'Anglesola i de Requesens, que havien de portar per raons d'herència.

Ferran Folch de Cardona-Anglesola i de Requesens ostentava els títols de duc de Somma, comte de Palamós, Oliveto, Trivento i Avellino, baró de Bellpuig, Calonge, Linyola, Almonesir i Utxafava.

(2) SOBREQUES, S. (1957): *Els barons de Catalunya*. Barcelona, Ed. Teide p.196-198.

(3) TEIXIDO, J. (1969) : *El gran capità català. Ramón Folch de Cardona*. Bellpuig. Impremta monàstica Poblet.

(4) TEIXIDO, J. (1961): *El Mausoleo de Ramón Folch de Cardona*. LLeida. Impremta monàstica Poblet.

Es distingí en els afers polítics del seu temps i esdevingué un dels personatges més influents de la ciutat de Barcelona, en la que residia habitualment.

Afeccionat a la Filosofia i a la Literatura, admirador d'Ausias March, intervingué en la compilació dels manuscrits de les obres d'aquest poeta i en subvencionà les edicions barcelonines.

Ferran va morir l'any 1571.

El va succeir el seu fill Lluís I, que morí l'any 1574 i a aquest, el seu germà Antoni II, que morí l'any 1606.

Al segle XVII segueix la mateixa línia i es succeeixen Lluís II que morí el 1642; Antoni III, que morí el 1659, Francesc, que morí el 1688 i Félix, que morí el 1709.

Al segle XVIII, Francesc Xavier, que morí el 1750 i la seva filla, Ventura, casada amb Buenaventura Osorio de Moscoso, la qual morí l'any 1768.

La línia Cardona-Anglesola-Requesens-Fernández de Córdoba s'extingí el mateix any 1768 i el seu patrimoni passà als Osorio de Moscoso, marquesos d'Astorga i comtes d'Altamira⁽⁵⁾.

3. DESCRIPCIÓ DE L'ESCUT DELS DUCS DE SESSA.

Escut *Quadrilong francès*.

Semi-truncat i partit

Dreta: truncat i partit. Esquerra: partit.

A la dreta hi ha les *armes* dels *Cardona, Fernández de Córdoba, Anglesola i Requesens*. A l'esquerra les *armes reials*: *Aragó, Castella-Lleó i Sicília*.

Dreta:

1. *Cardona*: Quarterat en sautor. 1er i 4rt quatre pals. 2on tres cards. 3er sembrat de flors de lis (Prades).

2. *Fernández de Córdoba*: Truncat. 1er tres faixes, 2on el rei moro Boabdil de Granada presoner, amb cadena al coll.

3. *Anglesola*: Quatre faixes.

4. *Requesens*: Partit. 1er quatre pals. 2on tres rocs amb bordura dentada.

Esquerra:

1. *Catalunya-Aragó*: Quatre pals.

2. *Castella-Lleó*: En figura truncada, dalt un castell i a baix un lleó.

(5) *Gran enciclopedia Catalana*. V. Cardona-Anglesola i Requesens.

Fig. 3. L'escut dels ducs de Sessa del castell de Calonge.

3. *Sicília*: Quarterat en sautor. 1er i 4rt quatre pals. 2on i 3er un àguila. Escut coronat amb *corona ducal*.

Envoltat de banderes commemoratives de victòries militars⁽⁶⁾.

Esculpit en la pedra i enmarcat en un marc oblong, situat en un rectangle.

Epoca: Segles XVI-XVII (fig.3).

És un escut reconstrucció històrica, referida als posseïdors específics del castell de Calonge, que vol fer lluir els seus llinatges.

(6) GARCIA CARRAFFA, A. y A. (1926-1963); *Diccionario heráldico de apellidos españoles americanos*. Madrid.